

wenste hij 'vrijheid van godsdienstige meningsuiting', geen aanvallen op het Huis van Oranje, geen antisemietische agitatie en geen 'nationaal-socialistische propaganda'.¹ Die voorwaarden werden door de *Rundfunkbetreuungsstelle* mondeling aanvaard. Dubois werd op 12 december benoemd en zette twee dagen later in een persconferentie en een radiorede o.m. uiteen dat hij vooral de reportagedienst van de omroep wilde uitbreiden: 'De Nederlander zal daarbij zijn indrukken kunnen krijgen zowel uit binnen- als buitenland' (Duitsland), 'opdat hij, is eenmaal de oorlog voorbij . . ., niet vreemd zal staan ten opzichte van de vraagstukken waaraan hij alsdan zal moeten medewerken.'²

Er werd terzelfdertijd nog een reeks andere maatregelen getroffen die nit de PTT-sector kwamen: de Nozema verdween, het rijk verwierf de radiozenders, alle radiocentrales werden ten bate van de PTT onteigend en bepaald werd dat alle radioluisteraars voortaan per jaar negen gulden luistergeld zouden betalen, te innen door de PTT.³

Vijf dagen na de benoeming van Dubois nam de Gaay Fortman ontslag als waarnemend voorzitter van de Radoraad; drie dagen later, 20 december, sprak Goedewaagen de resterende leden toe. Hij vond geen gehoor voor zijn pleidooien: allen bedankten als lid. De omroepverenigingen daarentegen aarzelden. Geen ging tot opheffing over, de VPRO verklaarde zich zelfs bij monde van haar voorzitter, de predikante mej. dr N. A. Bruining, accoord met de concentratie ('Dit had de VPRO altijd voorgestaan'⁴). Een formeel protest werd slechts door de NCRV en de KRO geuit, waarna overigens de KRO nog een laatste poging ondernam om binnen het nieuwe, nog vage geheel zelfstandig te blijven; in zijn Oudejaarsavond-toespraak was pater Dito's allerlaatste woord tot zijn luisteraars dat hij 1941 inging, 'ongeschokt, ongebroken, trappelend van ongeduld om mede te bouwen aan de Nieuwe Orde die weldra komen gaat.'⁵

★

Voor Avro en Vara bleef in het nieuwe bestel geen taak meer over, wel kon Dubois uit de staf van beide omroepen een aantal belangrijke mede-

¹ A. Dubois: 'Samenvattend verslag' (dec. 1949), p. 10, 13 (Doc I-378 A, b-1).

² Regeringspersdienst (Londen): Luisterbulletin, 16 dec. 1940. ³ VO 232/40 (*Verordeningenblad*, 1940, p. 703-05). ⁴ Vara: 'Verrichtingen van het dagelijks bestuur, 10 dec. 1940-14 jan. 1941' (15 jan. 1941), p. 2 (Doc II-818, a-6). ⁵ Tekst: Doc I-378 A, b-38.